

Kerstverhaal / Julefortelling

Kersttijd is bij uitstek een moment om 'terug te kijken'. Sissel doet dat en laat ons mee genieten van een historische en een persoonlijke terugblik

Kerstcadeaus / Julegaver

In het begin van de 19^e eeuw was veel van wat er geproduceerd werd aan eten, drank en gebruiksvoorwerpen in de tijd voor Kerst bedoeld als cadeaus en deze werden uitgedeeld tijdens de feestdagen volgens het principe van wederkerigheid. Als je mensen uitnodigde voor een feestje of gastmaal kon je dezelfde aandacht en opwachting verwachten als wanneer je zelf op bezoek ging.

Het was overal in Noorwegen de gewoonte om rond Kerst mensen in behoeftige omstandigheden en armen te voorzien van vlees, brood, bier, kaarsen, kleding en wol. In Setesdal bijvoorbeeld brachten boeren, die melk hadden, een emmer vol naar hen die geen melk hadden. Op de laatste zondag voor Kerst moesten allen hun cadeaus gekregen hebben. De abt Alkuin (735 – 804), Karel de Grotes vriend en raadgever, schreef: 'Aalmoezen blussen zonden zoals water het vuur.'

Zolang de kerstcadeaus thuis geproduceerd werden, was de keuze beperkt tot eenvoudige en nuttige gebruiksvoorwerpen en het uitdelen ervan gebeurde zonder bijzondere plichtplegingen. Bedienden kregen gebruiksvoorwerpen en vaak ook etenswaar als deel van hun loon, en net als iedereen die tot de huishouding behoorde, nieuwe kleren voor Kerst en de winter. Iedereen in huis moest minstens één nieuw kledingstuk krijgen voor Kerst. Wie niets nieuws kon aantrekken moest '*bere verahodne*' (de hoorn van een bok op zijn rug dragen). Dit was een grote schande en het was een plicht om te zorgen dat niemand zich in zo'n penibele situatie bevond op kerstavond.

Aan het einde van de 19e eeuw veranderden deze gebruiken onder invloed van de steden waar meer geld was en gekochte cadeaus langzaam gewoon werden. De kerstboom vond ook op het platteland ingang en de Kerstman nam de taak over als brenger en uitdeler van de kerstcadeaus. Tegenwoordig is deze oude *nisse* met zijn bruine plusfour en rode puntmuts, net als Sinterklaas, een belangrijke partner geworden van allerlei handelsondernemingen.

Bron: Jul i Norge, gamle og nye tradisjoner van Ørnulf Hodne

Een bijzonder kerstcadeau

Net na de oorlog kreeg ik voor mijn verjaardag een mooie celluloid pop die kon slapen! Bij het spelen raakte de pop weleens een been of een arm kwijt en een paar keer werd een oog naar binnen gedrukt en dus moest de pop naar de poppendokter in Oslo gestuurd worden. Dat ging een aantal keren goed totdat de bon om de pop op te halen zoek raakte. Ik was ontroostbaar. Een paar jaar later, de voorbereidingen voor Kerst waren al bezig, was mijn moeder tussen het schoonmaken en bakken door ook bezig poppenkleren te naaien. Natuurlijk vroeg ik voor wie, waarschijnlijk met een stille hoop, maar nee, het was niet voor mij maar voor de dochter van een vriendin van mijn moeder die met Kerst een nieuwe pop zou krijgen.

Toen was het eindelijk Kerstavond. Onder de boom lag een stapel pakjes en onder andere twee grote met mijn naam erop. Nieuwsgierig als alle kinderen was ik op onderzoek uit geweest en had gezien dat één van mijn vader was en de ander van mijn moeder. Ik mocht zelf de pakjes halen en nam eerst die van mijn vader waarop mijn moeder zich bijna versprak: 'Neem je niet eerst de po...?' Het cadeau van mijn vader was een prachtige, leren schoudertas die hij voor mij had laten maken en waar ik jaren plezier van had. Door mijn moeders verspreking wist ik dus dat er in die grote doos een pop zat, maar ik had er bijna geen zin in en was eigenlijk niet blij. Ten slotte toch uitgepakt en toen kwamen de tranen van blijdschap. Het was mijn oude pop (afhaalbriefje toch gevonden!) met een geheel nieuwe garderobe. Ik was dol gelukkig en kan mij dat gevoel nog steeds herinneren, na bijna 70 jaar.